

Aleksandra Wiktorowska

Teoretyczno-prawna koncepcja zasad ogólnych Kodeksu postępowania administracyjnego

Streszczenie

Dotychczas w nauce prawa wypracowano odróżnienie zasad-norm (obowiązujących prawnie) i zasad-postulatów (nie mających mocy obowiązującej) i towarzyszące im rozróżnienie na zasady w znaczeniu opisowym (relacjonujące sposób ukształtowania pewnych instytucji prawnych) i zasady w znaczeniu dyrektywalnym (rozumiane jako nakaz lub zakaz postępowania). Na gruncie Kodeksu postępowania administracyjnego (KPA) dychotomiczny podział zasad ogólnych KPA na zasady w znaczeniu opisowym i dyrektywalnym okazuje się mało przydatny. Jest niewystarczający do prawidłowego i pełnego opracowania koncepcji zasad ogólnych KPA.

Dyrektywne jedynie ujęcie zasady ogólnej pozostawia na uboczu wyjątki od zasady oraz jej zabezpieczenia, czyniąc konstrukcję zasady ogólnej niepełną. Dlatego zachodzi konieczność dopełnienia tego sposobu pojmowania zasady ogólnej KPA sposobem opisowym, który uwzględnia zakres przejawiania się zasady w rozumieniu dyrektywalnym w przepisach szczegółowych KPA. Stąd też zamiast dzielić zasady ogólne KPA na zasady dyrektywne i zasady opisowe wyodrębniono w każdej z nich aspekt dyrektywalny i aspekt opisowy. Nie można też poprzestać tylko na opisowym ujęciu zasady oznaczającym jej opis statyczny i komentatorski, który jest prawidłowy, ale w sposób niepełny ujmuje daną zasadę.

Zasadny wydaje się zatem sposób pojmowania zasady ogólnej KPA w postaci triady, której konstrukcję tworzą: zasada abstrakcyjna, zasada modelowa i zasada konkretna.

Zasady ogólne KPA w sensie zasad abstrakcyjnych są to nieobowiązujące prawnie wzorce rozwiązań poszczególnych kwestii procesowych, odpowiadające wartościom, które uważa za wiodące ich twórca (ustawodawca, doktryna prawa).

Zasady ogólne KPA w sensie zasad modelowych są to obowiązujące prawnie, jako skodyfikowane *explicite* w przepisach, ogólne wzorce rozwiązań procesowych przyjęte w postępowaniu administracyjnym ogólnym. Stanowią część normy prawnej tożsamej z zasadą konkretną. Są utożsamiane z przepisem o charakterze ogólnym i na ogół bezwyjątkowym.

Zasady ogólne KPA w sensie zasad konkretnych są to obowiązujące normy prawne, zawierające w swej treści preferowaną przez ustawodawcę, sformułowaną wprost w przepisie regułę ogólną, zmodyfikowaną za pośrednictwem gwarancji i wyjątków wynikających z przepisów szczegółowych KPA.

Słowa kluczowe: zasada prawa, zasada-postulat, zasada opisowa, zasada abstrakcyjna, zasada konkretna, zasada modelowa.